

PRESUDA SUDA

7. srpnja 1988.(*)

„Prethodna odluka – Pružanje usluga – Uvjeti za uplaćivanje doprinosa u belgijski sustav socijalnog osiguranja za samozaposlene osobe – Članci 7. i 52. Ugovora o EEZ-u”

U predmetu 143/87,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Tribunal du travail de Bruxelles (trinaesto vijeće) (Radni sud u Bruxellesu, Belgija), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Christophera Stantonu i

SA belge d'assurances „L'Étoile 1905”, Bruxelles,

i

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Inasti),
Bruxelles,

o tumačenju članka 7., članka 8. stavaka 1. i 7., članka 52. prvog stavka, članka 60. trećeg stavka i članka 65. Ugovora o EEZ-u,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: J. C. Moitinho de Almeida, predsjednik vijeća, A. Everling i Y. Galmot, suci,

nezavisni odvjetnik: G. F. Mancini,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za C. Stantonu i SA „L'Étoile 1905”, Jean Bayart i François-Xavier de Dorlodot,
- za Inasti, J. Lejuste i J. V. de Weirt,
- za belgijsku vladu, J. Buchmann,
- za Komisiju Europskih zajednica, E. Lasnet i F. Herbert,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon usmenog postupka održanog 8. ožujka 1988.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. lipnja 1988.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 30. travnja 1987., koju je tajništvo Suda zaprimilo 11. svibnja 1987., Tribunal du travail de Bruxelles (trinaesto vijeće) (Radni sud u Bruxellesu) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora dva prethodna pitanja o slobodi poslovnog nastana i slobodi pružanja usluga.
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru spora između Institut national pour l'assurance des travailleurs indépendants (Nacionalni zavod za socijalno osiguranje za samozaposlene osobe, dalje u tekstu: Inasti) te C. Stantonu i društva čiji je on direktor od 1979., u vezi s uplaćivanjem doprinosa u belgijski sustav socijalnog osiguranja za samozaposlene osobe u pogledu njegovih profesionalnih djelatnosti.
- 3 C. Stanton zaposlen je u Ujedinjenoj Kraljevini te u tom svojstvu uplaćuje doprinose u britanski sustav socijalnog osiguranja za zaposlene osobe. Podnio je zahtjev za izuzeće od plaćanja predmetnih doprinosa na temelju članka 12. stavku 2. Kraljevske uredbe br. 38. o uspostavi sustava socijalnog osiguranja za samozaposlene osobe (*Moniteur belge* od 29. srpnja 1967.). U skladu s tom odredbom samozaposlena osoba nije obvezna plaćati doprinose ako dohodak koji je ostvarila u tom svojstvu ne doseže određeni prag i ako uz tu djelatnost uobičajeno kao glavno zanimanje obavlja drugu profesionalnu djelatnost.
- 4 Međutim, Inasti tvrdi da se „druga profesionalna djelatnost“ u smislu članka 12. stavka 2., kako je dodatno definirana člankom 35. Kraljevske uredbe od 19. prosinca 1967. (*Moniteur belge* od 29. prosinca 1967.), koja je izmijenjena Kraljevskom uredbom od 15. srpnja 1970., odnosi isključivo na zaposlenje koje je obuhvaćeno belgijskim sustavom socijalnog osiguranja.
- 5 Budući da je smatrao da se argumentima koje su iznijele stranke spora otvara pitanje tumačenja prava Zajednice, Tribunal du travail de Bruxelles (Radni sud u Bruxellesu) prekinuo je postupak i uputio Sudu sljedeća prethodna pitanja:
 - ,,1. Je li s tekstrom i duhom članka 7., članka 8. stavaka 1. i 7., članka 52., članka 59. prvog stavka, članka 60. trećeg stavka i članka 65. Ugovora iz Rima od 25. ožujka 1957. o osnivanju Europske ekonomske zajednice (koji je odobren belgijskim Zakonom od 2. prosinca 1957.) spojivo da država članica odbije djelomično ili potpuno izuzeti državljanina druge države članice koji u prvoj državi pruža usluge od plaćanja doprinosa u okviru sustava za samozaposlene osobe u prvoj državi u pogledu djelatnosti sekundarne naravi koju u tom svojstvu obavlja u toj državi, iako podliježe zakonodavstvu o socijalnom osiguranju druge države u pogledu svoje glavne djelatnosti u svojstvu zaposlene osobe, isključivo zbog toga što svoju djelatnost u svojstvu zaposlene osobe „uobičajeno i kao glavno zanimanje“ obavlja izvan državnog područja države članice u kojoj se usluga pruža?

2. Ako je odgovor na prvo pitanje negativan, jesu li primjenjive odredbe Zajednice nespojive s člankom 35. stavcima 1. i 3. belgijske Kraljevske uredbe od 19. prosinca 1967. o utvrđivanju općih pravila za provedbu Kraljevske uredbe br. 38 od 27. srpnja 1967. o sustavu socijalnog osiguranja za samozaposlene osobe u mjeri u kojoj se samo djelatnost koja se obavlja u Belgiji smatra „drugom profesionalnom djelatnošću“ u odnosu na djelatnost samozaposlene osobe, čak i ako ti stavci ne sadržavaju izričitu odredbu u tom smislu?”
- 6 Za potpuniji prikaz činjeničnog stanja u glavnom postupku, predmetnih odredaba nacionalnog prava i prava Zajednice te očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti dijelovi spisa u nastavku se navode samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje presude Suda.
- 7 Valja pojasniti da je sustav Zajednice za samozaposlene osobe uveden Uredbom Vijeća br. 1390/81 od 12. svibnja 1981. o proširenju Uredbe Vijeća br. 1408/71 na samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji (SL L 143, str. 1.). U skladu s njezinim člankom 2. nikakvo se pravo ne stječe na temelju te Uredbe u pogledu razdoblja prije dana njezina stupanja na snagu. Iz članka 4. proizlazi da je Uredba stupila na snagu tek 1. srpnja 1982., odnosno nakon razdoblja relevantnog za glavni postupak (od 1979. do 1980.). Uredba stoga nije primjenjiva na spor te se upućeno pitanje pravilno odnosi isključivo na određene odredbe Ugovora.
- 8 Člankom 7. Ugovora zabranjuje se svaki oblik diskriminacije na temelju državljanstva u okviru područja primjene Ugovora.
- 9 Međutim, iz spisa proizlazi da se nacionalni propis koji je predmet glavnog postupka primjenjuje bez razlike na sve samozaposlene osobe koje obavljaju profesionalnu djelatnost u Belgiji te da se njime te osobe ne diskriminiraju na temelju državljanstva. Iako je točno da se samozaposlene osobe čija je glavna djelatnost zaposlenje u državi članici koja nije Belgija stavljuju u nepovoljniji položaj, Sudu nisu predočeni nikakvi elementi na temelju kojih bi mogao utvrditi da su osobe koje su u nepovolnjem položaju isključivo ili uglavnom strani državljeni. Stoga isto tako nije očito da predmetni nacionalni propis dovodi do neizravne diskriminacije na temelju državljanstva. U tim se okolnostima članak 7. Ugovora može isključiti iz razmatranja.
- 10 Člankom 52. prvim stavkom Ugovora zahtijeva se ukidanje svih ograničenja slobode poslovnog nastana državljana jedne države članice na državnom području druge države članice. Prema ustaljenoj sudskoj praksi riječ je o izravno primjenjivom pravnom pravilu prava Zajednice. Stoga su države članice bile dužne poštovati to pravno pravilo iako su, u nedostatku propisa Zajednice o socijalnom osiguranju za samozaposlene osobe, zadržale zakonodavnu nadležnost u tom području.
- 11 Kao što je Sud presudio (vidjeti osobito presudu od 12. srpnja 1984., Klopp, 107/83, Zb., str. 2971., i presudu od 28. siječnja 1986., Komisija/Francuska, 270/83, Zb., str. 285.), sloboda poslovnog nastana nije ograničena na pravo uspostave samo jednog poslovnog nastana u Zajednici, već uključuje i mogućnost uspostave i održavanja više mjesta obavljanja djelatnosti unutar Zajednice, pod uvjetom da se poštuju relevantna pravila profesionalnog ponašanja.

- 12 Ta razmatranja vrijede i za osobu koja je zaposlena u jednoj državi članici i uz to želi u drugoj državi članici raditi u svojstvu samozaposlene osobe.
- 13 Skup odredaba Ugovora koje se odnose na slobodno kretanje osoba ima za cilj građanima Zajednice olakšati obavljanje profesionalnih djelatnosti bilo koje vrste na području Zajednice te mu se protivi nacionalni propis koji bi te građane mogao staviti u nepovoljniji položaj kad svoje djelatnosti žele proširiti izvan državnog područja jedne države članice.
- 14 Propisom države članice kojim se osobe čija je glavna djelatnost zaposlenje u toj državi članici izuzimaju od obveze uplaćivanja doprinosa u sustav za samozaposlene osobe, ali se odbija to izuzeće primijeniti na osobe čije je glavna djelatnost zaposlenje u drugoj državi članici, u nepovoljniji se položaj stavlja obavljanje profesionalnih djelatnosti izvan državnog područja te države članice. Stoga se članku 48. i 52. Ugovora protivi takav propis.
- 15 Naposljetku valja napomenuti da se spornom nacionalnom odredbom ne nudi nikakva dodatna socijalna zaštita predmetnim osobama, koje su osigurane u sustavu socijalnog i mirovinskog osiguranja države članice u kojoj obavljaju svoju glavnu djelatnost kao zaposlene osobe. Iz navedenoga proizlazi da se prepreka obavljanju profesionalnih djelatnosti u više država članica ni u kojem slučaju ne može opravdati na toj osnovi.
- 16 U tim okolnostima na prethodna pitanja valja odgovoriti da članke 48. i 52. Ugovora treba tumačiti u smislu da im se protivi da država članica odbije izuzeti samozaposlene osobe koje obavljaju djelatnost na njezinu državnu području od doprinosa predviđenih nacionalnim propisom o socijalnom osiguranju za samozaposlene osobe jer zaposlenje na temelju kojeg mogu ostvariti pravo na takvo izuzeće obavljaju na državnom području druge države članice.

Troškovi

- 17 Troškovi belgijske vlade i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga,

SUD (treće vijeće),

odlučujući o pitanjima koja mu je presudom od 30. travnja 1987. uputio Tribunal du travail de Bruxelles (trinaesto vijeće) (Radni sud u Bruxellesu), odlučuje:

Članke 48. i 52. Ugovora treba tumačiti u smislu da im se protivi da država članica odbije izuzeti samozaposlene osobe koje obavljaju djelatnost na njezinu državnu području od doprinosa predviđenih nacionalnim propisom o socijalnom osiguranju za samozaposlene osobe jer zaposlenje na temelju kojeg mogu ostvariti pravo na takvo izuzeće obavljaju na državnom području druge države članice.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 7. srpnja 1988.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD